

53394

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

A szocialista pártgyűlés

Irta: Weltner Jakab

Ujságírók

Irta: Göndör Ferenc

Nincs entente!

Irta: Kéri Pál

Osztrák tavasz

Irta: Nádas. Sandor

Vörös katonák és fehér gárdisták — A kataszteri szörnyszülött — Az ellenforradalom publicistái — Plakátok — Mutatvány a „Má“-ból — stb. stb.

112.

Egy szám ára 2 korona

NYELV TUDÁS
POLYGRAFIA
1919

Menjünk Sebestyén „**GAMBRINUS**” éttermébe VII, Erzsébet-körut 2.
Esténként brassól Kozák Gábor muzsikál

TÉLIKERT

MAJSTERKÖRUT 22-24. TELEFON: 107-25

Cseremenyasszony

nagy operett-előadás

Varieté rész: **Ralph Stone, Eders, Vay & Comp, 2 Adams** Kezdete 6 órákor

MOZGÓKÉP-OTTHON

TERÉZ-KÖRUT 28 TELEFON 144-98

Előadások: 4, 6 és 8 órákor!

KINCSES JACK

Filmjáték 4 felvonásban.

Pierott és Pierette

Cirkuszdráma 4 felv.-ban

OMNIA

mozgókép-színház
VIII., József-körut 31.

A RIKKANCS-LEÁNY

színmű 4 felvonásban

A PRINCESZ

Regényes játék 3 felvonásban.

VÖRÖS FILM

Előadások:
5 és 7 órákor

az OMNIABAN

Aki „Az Ember”-re
egész évre előfizet,
ingyen kapja

„AZ EMBER”

eddig megjelent
összes számait.

APOLLÓ-KABARÉ

A nagyszerű új műsor!

Előadás kezdete 6 órákor.

Ünnep és vasárnap délután fél 3
órákor: mérsékelt helyre előadás
teljes esti műsorral.

URANIA

Előadások 5 és 7 órákor

Regény a vadonban

(REPRIZ)

Amerikai film 5 részben

FŐVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI., Nagymező-utca 17. szám
Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3 17

2 Loris, gimnasztikai egyveleg

Mister Galambos, közkevéletűen a Dollár-
néni. 8. hozat. Schenk. Prolongálva.
Gyárfás új műsorral. Előadás 6 kor kezdődik

ROYAL-APOLLÓ

Előadások kezdete: 1/23 és 1/27-kor

A vörös boszorkány

Junius 9-11-ig: Junius 12-15-ig:
I. és II. rész | III. és IV. rész

A belváros legelőselebb MOZGÓKÉP-SZÍNHÁZA

A CORSO

Az előadások 4, 1/6 és 1/8-kor kezdődnek

APHRODITE

Szerelmi regény hat felvonásban

A szocialista pártgyűlés

Csütörtökön megkezdődik a szocialista pártgyűlés, amely felé feszült érdeklődéssel néznek mindazok, akik tudták, hogy nagyon sok zavart és bajt elkerülhettünk volna, ha az egyesült pártok *egyeséges vezetését* is biztosítani lehetett volna a proletárdiktatura alkalmazása után. A szervezett munkásokra szakadó nagy feladatok azonban lehetetlenné tették az egységes szervezet megteremtését. A párt a szó legszorosabb értelmében vezetés nélkül maradt a lezajlott világtörténeti jelentőségű átalakulás alkalmával és a szocialista proletárok befolyása csak a munkás- és katonatanácsok útján érvényesült. A forradalmi kormányzótanács működése eddig nem állt a megfelelő, elkerülhetetlenül szükséges ellenőrzés alatt. Hiányzott az a szerv, amely állandó bírálatot gyakorolhat és — ami fontosabb — amelynek *elegdő ereje* is van arra, hogy elfoglalt álláspontját érvényesíthesse; amelynek nem kell félnie attól, hogy ellenforradalmi célszavakkal meggyanúsítják.

A Tanácsköztársaság a legutóbbi hetekben rendkívüli módon megerősödött. A szervezett munkásokból elővarázsolt proletárhadseregek diadalmasan nyomulnak előre és a külföldi események is olyan kedvezőek, hogy a kritika szükséges fényűzését megengedhetjük magunknak. A pártgyűlés előtt egyenesen parancsoló szükségesség, hogy egynémely dologról említést tegyünk, hogy a küldöttek figyelmét némely bajra fölhívjuk.

A szociáldemokraták és kommunisták egyesülése óta a *pártegység* kérdése állandóan napirenden van. Valljuk meg őszintén, hogy ez az egyesülés nem történt meg olyan benső módon, amint ez kívánatos és szükséges volna. A proletárdiktatura alkalmazásának helyessége fölött *nincs vita*, ezen a területen a párt egységes, de az alkalmazás módszerei és eszközei dolgában olyan nagyfoku eltérések vannak, hogy azokat egyszerű leintéssel, vagy fenyegetésekkel elintézni nem lehet.

Nem akarok visszatérni azokra a vitákra, amelyek a szakszervezetek szerepének megállapítása körül folytak. Talán ma már kialakult az az egységes vélemény, hogy arra illetéktelen magántudósok vették föl ezt a kérdést és meg gondolatlan kijelentéseikkel fölösleges módon okoztak zavarokat. De beszélni kell sok egyéb dologról, olyan kérdésekről, amelyekről még kevés szó esett, bár vitatni, beszélni kellett volna róluk.

Elsősorban a bírálat szabadságának kérdését kell fölvetni. Az arra illetékes tényezők, igen helyesen, azt hangoztatták, hogy a proletárdiktatura csak az eddigi uralkodó osztályokat fosztja meg a kritika jogának gyakorlásától, azonban a szervezett munkások ezentúl is *korlátlanul* gyakorolhatnak bírálatot. Ez így nagyszerűen hangzik. A valóság azonban az volt, hogy illetéktelen tényezők úgy interpretálták a bírálat szabadságát, hogy mindent meg szabad dicélni, korlátlanul szabad jelkesedni, de aki kételkedni mer az összes intézkedések nagyszerűségében, az „inga-

dozó, „szentimentális,“ „ellenforradalmár,“ akit le kell lőni.

Ennek tulajdonítható, hogy olyan kevesen mertek élni a kritika jogával. Nagyon sokan megijedtek a fenyegetésektől és a rágalmaktól. Lenin ismert levelét, amely az ingadozókra a halált követeli, nagy kéjjel ismételtetik, holott ők maguk is tudják, hogy az idézett mondat csak azokra vonatkozik, akik a proletárdiktatura alkalmazását nem tartják helyesnek és a kapitalizmusra akarnak visszatérni. Avagy lehetséges, hogy vannak olyan ifjak és öregek, akik nem tudják, hogy Lenin a kritikát egyenesen megköveteli, hogy ő maga egyik legkérelhetetlenebb bírálója az orosz szovjet hibás alkotásainak? Vegye tehát mindenki tudomásul, hogy még a legszélsőbb bíráló sem jelent ingadozást, vegyék tudomásul, hogy a fenyegetések csak azokat riasztják vissza a kritika gyakorlásától, akik vagy gyenge idegzetűek, avagy pedig örülnek annak, hogy a bajok szaporodnak, mert ettől remélik a viszonyok változását.

Én a magam részéről még birom idegekkel és azért hatástalanok maradnak azok a bájos fenyegető levelek, amelyekkel némely ifjak névtelenül megírtak. Nem félek a fenyegetésektől, mert amint nem ijedtünk meg a Tiszáék terrorjától, ugyanolyan módon visszautasítjuk azt a terrort is, amelyet a kormányzótanács injencióival ellentétben egy kisdud csoport akar a munkások nagy többségével szemben alkalmazni. És nem hatnak rám azok a naiv gyanúsításokkal teljes kitanítások sem, amelyeket olyan gyakran és olyan előszeretettel alkalmaznak, hogy „ne legyünk szentimentálisak, mert a burzsoá kegyetlen és nem kiméli

azokat sem, akik most a vérengzés ellen beszélnek.“ Köszönöm a kitanítást. A francia kommün történetét lefordítottam és nemsokára újabb idézetekkel jöhetnek azok, akik még nem ismerik a munkásokkal szemben elkövetett kegyetlenségeket. Én is azt vallom, hogy mindenki örült, aki kiméltre számított. És mégis, mindezek ellenére, jogom van hirdetni — amit egyebekben Kun Béla elvtárs is hangoztatott — hogy óvakodni kell az oktalan vérontásoktól, hogy le kell törni az egyéni akciókat, hogy meg kell gátolni a fosztogatást. A proletárdiktatura erejét óriási módon növelte, hogy a kormányzótanács ezeket az elveket vasszigorral érvényesítette és nem hallgatott azokra a beteges hajlamu „elvtársainkra“ akik vérben akartak gázolni.

Mert némelyek még azt is elfelejtik, hogy az a gyökeres átalakulás, amely most végbement, nem egyszerű helycserét jelent. Nem arról van szó, hogy a „burzsuít“ kidobjuk a palotákból és a nagyszerű fényűzéssel berendezett lakásokba a proletárokat telepítsük be. . . . Igen, ha minden proletár részére jutna ilyen lakás, akkor helyes volna az ilyen kellemes megoldás. Az adott helyzetben azonban csak a proletároknak egy kis töredékét lehetne ilyen módon elhelyezni. A burzsoá helyét elfoglalná a munkásarisztokrácia és a nagy tömegek ezentul is sötét, rossz lakásokban tengődnének. Ezért a helyes és igazságos megoldás az, hogy mindenki részére megfelelő lakást szerzzünk. A meglévő lakások igazságos elosztása mellett minden erővel meg kell kezdeni a termelést, hogy lakásokat építhessünk. Nemcsak azokat kell elhelyezni, akik közel furakodnak a tüzhöz és most

nyugodtan melegednek, hanem azokról is gondoskodni kell, akik némán, hangtalanul szenvednek, akiknek nincs protekciójuk, hogy jó lakáshoz, nagyszerű butorokhoz jussanak.

Mert most is dühöng a protekció. Mert írni kell végre arról, hogy már megszületett az új bürokrácia, amely bizonyos dolgokban túlesz a régiék gyalázatosságán is. Tudom, hogy csodák nincsenek. A régi rendszer egész gépezetét át kell alakítani. Ezt a nagy munkát nem lehet néhány hét alatt befejezni. Az irányzat helyes: *intelligens, dolgozni akaró munkásokkal kell elvégeztetni a proletárállam nagy feladatait.* De a kivétel egyelőre nagyon gyatra. A régi rendszer tehetségtelen alakjai — akik alkalmazkodtak a viszonyokhoz, akik szájaskodnak és minden meggyőződés nélkül a proletárdiktatura lelkes híveinek vallják magukat, a legtöbb helyen vezetőszerethez jutottak. Ezzel szemben a komoly, tehetséges embereket, akik nem tudnak handabandázni, kiüldözik vagy meddő munkára kárhoztatják.

A fiataloké a jövő és botorság volna a tehetséges fiatalokat koruk miatt bárhonnán kizárni. Azt hiszem azonban, hogy a proletárdiktatura tulságosan figyelembe vette azt a krisztusi mondást: „Eresszék hozzám a kisdedeket“. A hivatalokban és a termelés csaknem minden ágában a tehetségtelen fiatalok rengeteg bajokat okoznak. Igaz, hogy a kapitalizmus lehetlenné tette a tömegek nevelését. De ez nem jelenti azt, hogy fontos pozíciókat analfabétákkal kell betöltenünk. A termelés és a hivatalos iroda nem előkészítő iskola. Akad elég írni és olvasni tudó munkás azok helyébe, akik saját hibájukon kívül ezt a mesterséget nem tanulták meg.

És a műveltség hiányával együtt jár az a tónus, amelyet számos helyen meghonosítottak. A sok fölösleges irka-firka miatt egyre jobban megduzzad az ügyeik elintézésére várók tömege. Ez természetesen ideges összeütközésekre, gorombaságokra vezet. Rengeteg sokan megfélemlenek arról, hogy a proletárdiktatura nem azért kergette el a régi rendszer embereit, hogy rosszabbakat tegyen a helyükbe, hanem az volt a célja, hogy a proletárhivatalnokokkal a gyors és igazságos elintézés, a megértés szellemét vigye az osztályuralom volt hivatalaiba. A proletároknak nem valami nagy vívmányt jelent, ha a régiék helyett most az újak, a „proletártestvéreik“ gorombáskodnak velük és éppen úgy nem intézik el ügyeiket, mint a régiék.

Sokat lehetne még írni hasonló dolgokról. A termelésről, amely azért olyan nehézkes, mert kevés megfelelő embert alkalmaztak, mert oktalanul pocsókolnak, mert a hozzáértő technikailag képzett embereket elkészerítik. Az iskolákról, amelyekben a bizalmi fluk és leányok az oktatást lezüllesztik, a kataszterbe szedett irodalomról és más egyebekről. Sajnos, e lap szűk tere nem engedi meg, hogy mindezekről bővebben megemlékezzünk. A pártgyűlés van hivatva arra, hogy bizonyos kérdésekben állást foglaljon és rendet teremtsen. Jogosan remélhetjük, hogy az új pártprogram és a szervezeti szabályzat, továbbá a megválasztott új pártvezetőség megteremfik a proletárok egységét pártját és kiradírozzák azokat a hibákat, amelyek a szocializmus megvalósítását hátráltatják.

Weltner Jakab

Ujságírók

A polgári sajtó ellen szívósabban nem viselt senki háborút, mint ahogyan én viseltem. Hosszu évek óta valósággal specialista voltam a korrump polgári sajtó kiméletlen támadásában és valóban nem volt az országban lapvállalat, amelyről leleplező cikket ne irtam volna. Sok száz ujságcikkem irtotta éveken keresztül a sajtókorrupciót és némi elégtétellel állapítom meg, hogy például a *Rákosi Jenő* lehanyatlásához, ahhoz, hogy a *Budapesti Hirlap* és Rákosi már a proletárdiktaturát megelőző években is megszűntek nagyhatalom lenni, ahhoz tán én is hozzájárultam valamelyest. Aki emlékszik még rá, hogy mit jelentett valaha Magyarországon Rákosi Jenő neve és mi csoda hatalom volt a *Budapesti Hirlap*, az beláthatja, hogy nem volt kis dolog, hogy tíz esztendeig szakadatlanul részen álltam és ami kompromittálót ki lehetett ázni Rákosiék ellen, azt kiástam és megírtam a *Népszava* hasábjain. És a *Pesti Hirlap* ellen, *Légrádyék* ellen, az összes nagy lapvállalatok ellen, valamennyi lapkiadó ellen és egész sereg korrump ujságíró ellen küzdöttem, verekedtem esztendőkön át és sohasem alkudtam meg, sohasem kötöttem kompromisszumot.

Hanem én akkor verekedtem a polgári sajtó ellen, amikor még volt polgári sajtó, amikor ez a hadviselés még járt némi rizikóval, mert hiszen a hatalmas polgári lapvállalatok, lapkiadók és ujságírók vissza tudtak támadni, vissza tudtak ütni. De ma? Ma nincs többé polgári ujságírás, nincsenek polgári lapvállalatok, vagy megszűntek, vagy szünetelnek és ami szünetel, az is az új rend szolgálatában áll, afelett sem rendelkeznek többé a tőkésék és a forradalmi kormányzó-

tanács intencióit követi és szolgálja minden magyar lap. *Ma tehát nem igazságos dolog háborút viselni a polgári sajtó ellen, amely megszűnt létezni és meglehetősen veszélytelen is a dolog, mert hiszen a megtámadott fél nem tud védekezni, nem tud visszatámadni.* Ma tehát se nem illik, se nem érdemes háboruszkodni a polgári sajtó ellen és mégis jelentkezik bizonyos áramlat, amelyik állandóan ki akarja pécézni a polgári ujságírókat. Akármilyen népszerűtlen dolog is, de mégis szembe kell szállani ezzel az igazságtalan áramlattal. Az alapigazságtalanság ott van, hogy a régi kapitalista rend exponensei és munkásai közül nem szabad kiragadni *egyetlen foglalkozási ágat* és arra különös vehemenciával rátámadni. A polgári sajtónak rengeteg bűne van, amelyeket ismétlem, én eleget ostromoztam, de nemcsak a sajtónak van bűne, hanem bűne van a nagyvállalatoknak, bankoknak és egyéb kizsákmányoló szervezeteknek, bűne van mindenkinek, aki a régi kapitalista rendet szolgálta és így *egyenlő mértékkel kell mérni* és nem szabad egyes foglalkozási ágakat külön is felelősségre vonni.

Azonkívül különbséget kell tenni a sajtó munkásai között és az ujságvállalkozók, a nagy ujságvállalatok között. Az *ujságíró-kuli nem volt vohasem azonos sem a kiadójával*, sem azazal a lapvállalattal, amelynél megkereste a kenyerét, amelynél egészen a legutóbbi időkig *éhbérért* dolgozott. Az ujságíró a legelnyomottabb, a legkizsákmányoltabb és a legröghözköttöttebb pária volt, igazi robotoló proletár, aki nem engedhette meg magának azt a luxust, hogy a *saját véleményét* mondja el, hogy a *maga meggyőződését* irhassa meg. Boldog

volt, ha idegörlő, lázas éjszakai és nappali munka árán eltarthatta valahogyan nyomorgó családját és ahhoz, amit írt, semmi köze nem volt, azzal ő nem sokat törődött. Nem valami tulságosan erkölcsös állapot volt ez, de hiszen a kapitalista társadalom munkásai valamennyien ki voltak szolgáltatva a munkaadónak, hiszen a szedők is kénytelenek voltak kiszedni azokat az ocsmányságokat, amiket a hírlapíróknak meg kellett írni és tessék elhinni, nagyon sokaknak ezek közül épp oly kevés közül volt ahhoz, amit megírtak, mint amilyen kevés meggyőződéssel csinálta, gyártotta a jobb sorsra méltó lőszergyári munkás az imperialista háboru számára a robbanó golyókat. Szocialista felfogás szerint nem volt éppen erkölcsös és gusztusos dolog polgári újságírónak lenni, de *kenyérkereset* volt és Magyarországon olyan nagyon nehéz volt minden időben megkeresnie a szegény embereknek a mindennapi kenyeret. És az újságírónak 95 százaléka egytől egyig földhöz ragadt szegény ember volt mindig, akik többnyire kórházakban haltak meg és nyomorban hagyták itt a családjukat. Ezek ellen a küzködő, sokat éhezett, szellemi rabszolgák ellen kár most különös szigorúsággal hadat viselni.

Azonkívül egész sereg olyan hírlapíró van, aki még polgári újságírói pályáján sem vétett a szocializmus ellen és meggyőződése ellenére nem írt le egyetlen sort sem. És egészen bizonyos, hogy a tulnyomó többség *őszinte lelkesedéssel és minden munkára és szolgálatra készen üdvözölte az új rendet*, amely számukra is csak igazságosabb, csak jobb lehet. Tessék csak visszaemlékezni rá, hogy az első forradalom előkészítésében és megcsinálá-

sában milyen része volt az újságíróknak és az újságoknak is, tessék csak visszatekinteni és alaposan szemügyre venni, hogy az újságírók *szabadszervezete* milyen szocialista lelekesedéssel és rajongással járt elől a forradalmi akciókban és nem volt a munkásságnak olyan megmozdulása, amelyet az újságírók szabadszervezete egész odaadással ne támogatott volna. Akkor még a háborus rémuralom dühöngött Magyarországon, akkor még kockázattal járt minden mozdulat és az újságírók *szabadszervezete vállalta ezeket a nagy kockázatokat* és résztvett a forradalom előkészítésében, odaállt a forradalom mellé nyíltan és végigcsinálta a munkássággal az első forradalmat és a szakszervezetté alakult újságírotársadalom becsülettel végig akarja csinálni a második forradalmat is. Igenis *do'gozni akarnak az újságírók*, részt kérnek a munkából és *aki megbízhatatlan közöttük, azt kislejtezi és megbélyegezi maga az újságírók szakszervezete*. Tessék csak megnézni, egymásután, hogy lövöldözük le azokat az ellenforradalmár csirkefogókat, akik Bécsben gyalázzák a lapok hasábjain a Tanácsköztársaságot.

Jellemző egyébként az újságíróknak szokatlanul nehéz és hálátlan szerepére és helyzetére, hogy amíg idehaza bizonyos körökben mesterségesen csinálják a hangulatot ellenük, amíg a munkásság részéről sok tekintetben jogos bizalmatlanság fordul feléjük, addig a bécsi lapok piszkolódo cikkeikben egyenesen azt írják, hogy az újságírók szakszervezete, előbb szabadszervezete, csinálta mindkét forradalmat, az *újságírók szakszervezet végrehajtó-bizottsága a felelős azért, hogy Magyarországon urrá lett a bolsevizmus*. Amilyen

ostoba és tájékozatlan tulzás ez, amelyen tulbecsülése az ujságírók forradalmi szerepének, éppen olyan igaztalan az a törekvés, amely most meg akar feledkezni az ujságírók egy részének tagadhatatlanul fontos és jelentős forradalmi munkájáról és mindenáron fokozni akarja az irántuk való bizalmatlanságot és ellenforradalmárnak, huligánnak akar bélyegezni minden ujságírót. Az ellenforradalmárjainkkal, huligánjainkkal — mert hiszen kétségtelen, hogy ilyenek is vannak — majd csak elbánunk mi magunk, de viszont *a leghatározottabban szembe kell szállnunk azzal az igyekezettel, amelyik minden ujságírót ki akar pellengérezni és nagyon sok jól felhasználható tehetséget is munkátlanságra és tétlenségre akar kárhoztatni.*

Amilyen kiméretlenek voltunk a polgári sajtó erkölceinek üldözésében, amennyire nem ismertünk tréfát, amikor a sajtókorruptiót irtani kellett, éppen olyan *határozottan fordulunk most szembe azokkal, akik a polgári sajtó megszűntével az ujságírókat veszik üldözöbe és igazságtalanul általánosítva az egész foglalkozási ágon egyénileg akarják megtorolni mindazt a sok bűnt, amit a polgári sajtó a nagy lapfállalatokon keresztül éveken át tagadhatatlanul elkövetett.*

Günder Ferenc

FÖRENDIAHAZ. A multkor ott járunk az Országház folyosóin és benézünk a Förendiház üléstermébe. Az elnöki emelvényt piros drapériákkal vonták be, látni lehetett, hogy készülődnek valamire. Egy kicsit behunytuk a szemünket és visszagondoltunk arra, hogy kikért és miért volt itt ez a diszes terem. Eszünkbe jutott, hogy itt még csak nem is régen választójogi vitát rendeztek rácsoló és hátgerincsorvadásos vénék és ifjak. Berzeviczy ur önmagyméltósága és Pálffy-Daun ur ömagassága és a többi

föméltósága és magassága sorvadteszű förend itt fejezte ki aggályait a választójog kiterjesztésével szemben. Milyen sivár, szegény „vita“ volt ez itt ebben az előkelő családi sirboltban. Most pedig itt fogja tartani nagyjelentőségű üléseit a szocialista-párt. Az élet, a tudás, az erő, az okosság költözik ide. Végre emberek hallatják majd itt hangjukat. Hogyan fognak majd csodálkozni ezek az aranycirádás előkelő falak?

Nincs entente!

Versaillesból sürgöny érkezett. Clemenceau, a békekonferencia elnöke értesít bennünket, hogy a szövetségesek Magyarországot meg akarták hívni Versaillesba, szüntessük tehát be a csehek veréséi, mert különben a szövetségesek a legszélőbb rendszabályokhoz folyamodnak és úgy szereznek érvényt parancsaiknak.

A sürgöny többi része nem nekünk szól, hanem a világnak és a lázongó francia munkásságnak. Megállapít két valótlanságot. Azt, hogy a békekonferencia parancsa visszarendelte a cseheket, románokat és szerbeket a „semleges zónára“ és a demarkációs vonalra és a francia csapatokat megállította támadásukban.

Az ententenak ezt a nagylelkűségét mi azzal a lelkielenséggel fizettük vissza, hogy megtámadtuk a szegény cseheket ... És elkergettük a cseheket Budapest alól, egy pesti nyaralóhelyről, Szobról ...

... Az ententenak velünk való politikáját a fegyverletétel óta az jellemzi, hogy elvekbe és szép szavakba burkolja teljes tehetetlenségét a románok, szerbek és csehek rablószándékaival szemben. Elveket és szavakat is azonban csak akkor keres, mikor valami nagyon riktó nyilvánosság azt megköveteli, egyébként azonban legkisebb gondja is nagyobb annál, mi lesz Magyarországon: kiszolgáltattott ben-

románvezető, csehvezető, szerb-vezető, integritásos, nemzetiszíniú kokárdás fehér gárdistákkal?

G. F.

Mert a paraszt nem olvassa az „Internationale“-t...

A szakszervezetek elnökeinek és titkárainak pénteki értekezletén — és támadások hangzottak el a szobatudósok és ifju teoritikusoknak a gyakorlati életben meg nem valósítható bölcselkedései ellen és szigorú bírálatban részesítették azokat, akik a termelés terén minden hozzáférés nélkül intézik az ügyeket. Ezek voltak az első kritikai hangok, melyek a szociális termelés intézői ellen nyíltan és nyilvánosan elhangzottak, s ha csakugyan „nem akarunk a polgári politikusok színvonalára süllyedni és becsapni a tömegeket“, akkor csak helyeselni lehet, hogy a termelés terén mutatkozó hibákra — melyeknek beismerése mégis csak hasznosabb, mint elkövetése — valaki végre rámutatott.

Elméletileg ugyanis teljesen helyesen történt meg az átmeneti időre a termelés kizárólagos feladatának felismerése: az elsődrendű (primaer) életszükségletek mindenki számára való biztosítása. Addig, míg ezek a szükségletek, élelem, lakás, ruházat, világítás, mindenki számára egyformán kielégítő módon biztosítva nincsenek, semmiféle nyersanyagot más célra nem szabad felhasználni. A termelési anarchia kiküszöbölésére megtörtént az üzemek kommunizálása, a csak másodsorban fontos szükségleteket gyártó üzemeket megszüntették. Így egész sereg ember vált munkanélkülivé, ami elméletileg nem baj, mert ezek a primaer-cikkeket gyártó dolgozók fizetésével egyenlő munkanélküli segílyt kapnak; ami elméletileg szintén nem baj, mert ez a dolgozók érdeke is: ami anyag és energia a másodsorban fontos üzemek munkájának szünete-

lésével megtakarítódik, az mindenké — tehát a dolgozók — életlehetőségeinek megjavítására is szolgál.

Ez az igen szép elméleti okoskodás a gyakorlatban azonban egy ponton megbukik: a legprimaerebb élelmezési cikkekhez szükséges nyersanyagokat termelő paraszt ugylátszik nem olvasta el az „Internationale“ című folyóirat február elsejei számát, melyben Hevesi Gyula népbiztos elvtárs ezt ragvogóan és meggyőzően kifejti, ennél fogva fűtjül az egészre. Az ő szempontjából a helyzet a következő: ő dolgozik, termel, munkáját a „városiak“ megveszik papírpénzzel; ezzel a pénzzel ő elmegy a városba, ahol ma nem dolgoznak, tehát a pénzéért nem tud magának munkát vásárolni. Ezt az okoskodást megérti, anélkül, hogy sokat kellene neki magyarázni, mert *adva van a kézzelfogható végeredmény*, amelyet egyszerűen így fejez ki: „a pénz semmit sem ér“. A paraszt nem tud mit vásárolni a hozzákerült pénzzel. Elsődrendű életszükségleti cikkeket sem: petróleum, gyufa, ruha, eszima mind nincs, de még másodsorrendű fontosságú cikkeket sem, melyekkel pedig — ha nem szüntették volna be az ezeket gyártó üzemeket — be lehetne tölni a száját. A mai helyzetben azonban értéktelennek látva a munkájáért kapott ellenszolgáltatást: a pénzt, ő is minimumra redukálja *féltékenységét*, ami aztán nemcsak gyakorlati, hanem elméleti szempontból is a legnagyobb katasztrófa.

Kár, hogy Hevesi elvtárs említett cikkében erre a kérdésre „részletesen nem térhet ki“ és csak azt a „feltétlen követelményt szegezi le“, hogy „a földkérdést úgy kell megoldani, hogy az a földművelő népet azonnal munkára bírja“. Ez valóban így van. Ugy látszik, éppen csak az a baj, hogy a földkérdés kompromisszumos megoldása nem alkalmas erre. Különösen akkor nem, amikor Hevesi elvtárs a szociális termelés kérdését minden kompromisszum nélkül akarja megoldani. És bár a földművesekkel kötött kompromisszum nagyon nagy baj (— bármit mondanak egyesek, de le-

zongorázhatatlan differenciákkal nagyobb, mint például az újságírókkal köthető kompromisszum —) mégis pillanatnyilag sokkal károsabb a termelésre az, hogy az üzemek szocializálását minden kompromisszum nélkül hajtották végre és hogy a kisgrejzlerék üzletei szocializálva ugyan, de be vannak zárva.

Csak ki kell jönni a szovjet-házból és kissé szétnézni, hogy az ember mindezt rögtön észrvegye és belássa, hogy ezen a ponton *egy lépést kell visszafelé tenni*. A rövidlátók számára, akik nem látják, ami az orruk előtt történik és valami sznob-rajongással állandóan Oroszországot gukkerezik, megnyugtatóan kijelenthetjük, hogy *Lenin házában is ez és így történt*. Éppen maga Lenin mondja: „*A szovjethatalom legközelebbi feladatai*” című művében, hogy „ha a tőke továbbbi kisajátítását az előbbi tempóban akarnók folytatni, *biztos vereséget szenvednének*”. És a folytatásban Lenin nemcsak azt a mulasztást szögezi le, melyet *magyar másolói is pontosan elkövettek* azzal, hogy munkájuk „a proletárellelőrzést és számadásokat illetőleg minden gondolkodó ember előtt világosan és nyilvánvalóan elmaradt a *kisajátítók közvellen kisajátításának munkája mögött*”, de azt is megállapítja, hogy e látszólagos hátrálás *nem a tőke elleni offenzíva beszűntetése*, hanem csak a politikai és gazdasági munka súlypontjának megváltoztatása azzal, hogy a feleségesen gyors tempójú kisajátítás helyett a szervezés munkája kerül előtérbe.

Égészen bizonyos, hogy a földmi ves-kompromisszummal párhuzamosan szükség van a szocializálás terén, is kompromisszumokra s nem szabad azzal törődni, hogy ez esetleg jelentéktelen visszatérést jelent, mert adott pillanatban az offenzívát teljes erővel folytatni lehet. Azok számára, akik Lenint agvvaladék-pótlékul használják: „*Nyiltan megmagarázni, hogy miért és hogyan tettünk egy lépést visszafelé és ezután nyilvánosan kifejteni, hogy milyen eszközök állanak rendelkezésünkre a mulasztás helyre-*

hozására, ez a tömegek nevelését jelentő és azt, hogy velük együtt tapasztalatból tanuljuk meg a szocializmus felépítését”.

Diószeghy Tibor

A kataszteri szőnyszülött

Az írói kataszter, amely szegény már olv régóta terhes mindenkinek, a múlt napokban — minj részvétellel értesülünk — hosszú vajudás után világra hozta csecsemőjét. Ugy az anya, mint az újszülött — köszönöm kérdését — rosszul érzék magukat. Az anya, szük medencéjü gyenge és vézna, nem nagyon birta a nehéz szülést. Hőmérséklete: 40, érverése: 150. A nagybeteg állapota változatlanul aggasztó. Az újszülöttnék — bár nem is szobor, sőt soha életében nem is fog szobrot kapni — fáj minden tagja. Jobban mondvá, minden tagjának fáj valami. Hiába fürösztli tejben-vajban derék és lelkes bábája, az angyali *Osváth* Ernő, a kis torzszülött, aki a keresztségben a *Kataszterben* láttalak meg először” nevet vette fel, ugy látszik, nem sokáig fogja élvezni az élet örömeit. Ha ugyan örömeink, vagy egyáltalán életnek lehet nevezni azt, amikor a nagykoru, felnőtt, sőt tisztességben megőszült írókat ugy osztálvozzák, mint a kis taknyos nebulókat az iskolában.

Már a múltkor megirtuk, hogy a sulvos gondokban görnvedő direktorium (törvényes papáia az ifju esemelésnek) éjt is nappal á téve rágódik azon, mit csinájjon azzal a százkilencvenkilene íróval, akit az ötszázötven kataszteri jelentkező közül tényleges szolgálati viszonyban levő írónak elismert. Először is kategorizájni akarták őket, három, két és egyezer koronás havi tiszteletdíj, zsold, vagy nem tudom micsoda járandósággal. Aztán a listákon összeveszték. Az egyik a *Máczát* akarta a *Kahána* után tenni, a másik azt mondta, hogy a *Máczá* jobban tud, mint a *Kahána*, sőt jobban tud, mint a *Kudlák*. Pedig a *Kudlák*, az tud. Tud az a *Kudlák*? A *Kudlák*?

Az tud. Ő írta, hogy „csecsbimbók ki-
leveleznek az utcakövön“ és hogy „he-
gedül a megsanyodott nevetés“.
Szóval mindezen összeveszték az írói
direktorok és ekkor a drága *Osváth*
azt mondta, hogy nem kell kategori-
zálni, majd azt fogják csinálni, hogy
az írók szerződést kötnek az állammal.
Az egyik jobb szerződést, a másik
rosszabb szerződést. Szóval: nem ka-
tegorizálnak, hanem kategóriák szerint
szerződést kötnek. A gverek tehát
ugyanaz maradt, csak más nevet adtak
neki.

Szegény csecsemő most így néz ki:

Eletfogytiglani szerződés havi 3000 ko-
rona fizetéssel.

5 éves szerződés havi 3000 korona fize-
téssel.

3 éves szerződés havi 3000 korona fize-
téssel.

2 éves szerződés havi 3000 korona fize-
téssel.

1 éves szerződés havi 3000 korona fize-
téssel.

5 éves szerződés havi 2000 korona fize-
téssel.

3 éves szerződés havi 2000 korona fize-
téssel.

2 éves szerződés havi 2000 korona fize-
téssel.

1 éves szerződés havi 2000 korona fize-
téssel.

3 éves szerződés havi 1500 korona fize-
téssel.

2 éves szerződés havi 1500 korona fize-
téssel.

1 éves szerződés havi 1500 korona fize-
téssel.

3 éves szerződés havi 1000 korona fize-
téssel.

2 éves szerződés havi 1000 korona fize-
téssel.

1 éves szerződés havi 1000 korona fize-
téssel.

Ebbe a tizenöt kategóriába belegyö-
mőszölték mind a százkilencvenkilenc
hivatalosan elismert írói. Életfogytig-
lani háromezret kapnak azok, akik
ezt kétségtelenül meg is érdemlik.
Senki sem akaria *Molnár, Helta,*
Bródy, Révész, Béla, Szomorú, Dezső,
Ambrus Zoltán, Szini Gyula és a többi
jeles író munkásságát lekicsinyteni. Ez

rendben van. De azok ellen a hajme-
resztő igazságtalanságok ellen, amiket
a további kategóriákban elkövettek,
már szót kell emelni. Hogy itt milyen
szempontok érvényesültek, milyen ala-
pon micsoda ür- vagy egyéb mérték-
kel mérték a nagy *Beosztók*, azt kita-
lálni teljesen lehetetlen. Már miní hogy
Déry Tibor nevű író miért kap három-
ezer koronás háromeves szerződést és
hogy *Horváth Henrik* műfordító miért
tartozik ugyanebbe a kategóriába, ami-
kor például *Szép Ernő* is csak anv-
nyit kap: ezt senki sem tudja megfej-
teni. Valamint a reitvények közé tar-
tozik az is, hogy teszem azt *Füst Mi-
lánt* és *Komjáthot* ugyanoda tették,
amikor *Nádas Sándort* sehová nem
osztották be, aki pedig — ezt igazán
mindenki tudja — a kisujjában tehet-
ségesebb író, mint a legtöbben a ka-
taszteri első osztályban. Magyarázatra
szorulna, hogy csak néhány példát
említsünk. *Fazekas-Frey* irótársunk-
nak az ezerötszáz koronás beosztása,
aki pedig az *Advena-Novus* aláírással
egyes kéziratban nem nagyon váloga-
tós lapokban megjelent gyöngye költe-
ményeinél többet aligha produkált. És
talán az sincs teljesen rendben, hogy
Halasi Andort az ezerötszáz kategó-
riába tették, amikor *Máczát* a kétezres-
be helyezték. Ez már azért is nagyon
feltűnő, mert *Mácza* még 1916-ban
egy nagyon hizelgő levelében bejelen-
tette Halasinak, hogy a *tanítványa*
szeretne lenni. „*Igyekeztem magamé-
vát tenni kritikai elvét — írta — és*
örülnék, ha méltónak találna arra,
hogy tanítványának nevezhessen“. Ezt
írta *Mácza* 1916-ban Halasinak. Ma a
Mácza kétezres beosztást kapott. Há-
lasi pedig ezerötszázát. Nagyon tudhat
az a *Mácza*, hogy így elhagyta mes-
terét.

Hát így néz ki szegény gverek. Frap-
pánsan hasonlít a halvaszületett csecse-
mőhöz. A legjobbat az egészre az a
tehetséges és kitűnő fiatal írónk mon-
ta, akit a háromezres-háromeves kategó-
riába soroztak és aki ezt kérdezte
barátaitól:

— Nem lehetne az egészet leűlni?

Barabás Loránd

Szabó István, az ellenforradalom publicistája

A bécsi magyar ellenforradalmárokra jellemző, hogy költséget és fáradságot nem kímélve, milyen vezérpublicistákra tudtak szert tenni. *Pallavicini* György örgróf, ez a politikai brávó, akinek a briganti-morál a vérében van, szövetkezett *Batthyány* Tivadar gróffal, aki már az első, a politikai forradalmat is szabotálta, aki már októberben betegel jelentett, amikor a katonai forradalmat elkezdttük és betegségéből csak akkor épült fel, amikor a belügyminiszterségért kellett jelentkezni a győzelem délelőttjén; ez a két tizezerholdas vérszerződést kötött *Szemere* Miklóssal, aki kártyán rabolta milliót és hogy disze-sőbb legyen a társaság, *Ábrahám* Dezsőt, a báró *Guttman*-család mandátumszállítóját, *Laehne* Hugót és *Hédervári* Lehel, a régi magyar politikának ezt a két hírhedt üzletes klijáróját, panamistáját vették maguk mellé ellenforradalmat szervezni. Amilyen az ellenforradalom, olyanok a publicistái. *Lázár* Miklós, ez a korrump sajtószélhámos, *Egyed* Zoltán, nem is kéteshírű hölgyek kitarottja, *Fröhlich* Károly, notórius álhirlapíró és szédelő, aki soha semmiféle ujságírótestületbe a lábát nem tehetette be, ezekből áll az ellenforradalom sajtóbrigádja. Vezértábornagy lehetne mindegyik a moral insanity regimentben és a korrupság *Mária Terézia*-rendjére pályázhatna még ebben a társaságban is. *Szabó* István, ennek a társaságnak egyik legkimagaslóbb alakja. Ez írja a legszemtelenebb cikkeket most Magyarországon ellen.

Ez a *Szabó* István — igazán harag nélkül beszélünk róla, mert akit lenéz az ember, arra nem haragszik — a *Pesti Napló* bécsi levelezője volt, sokáig a *Kriegspressequartieren* működött akkor, amikor a rendes ujságírók már mind elmenekültek onnan. Itt kezdte karrierjét. Bécsben a háboru alatt keservesek voltak az élelmezési viszonyok és a sajtóhadiszállás tisztjei *Szabó* Istvánnak adtak megbízást arra, hogy lisztet, zsirt, cukrot, húst csempésszen át Magyarországból az ő kony-

hájuk számára. Ezt a stratégiai feladatot *Szabó* István impozáns ügyességgel oldotta meg és hónapokon keresztül liferált Budapestről Bécsbe élelmiszereket. Becsületére legyen mondva, a sajtóhadiszállástól nem kért proviziót. Ellenben proviziót kért és kapott a szállítóktól. Ez vezette rá *Szabó* t arra, hogy élelmiszereket lehetne a saját számlájára is liferálni. Nyílt parancsa volt a sajtóhadiszállástól és ezekre a szomorú emlékü *Offene Befehle*kre az is rá volt írva, hogy a *Kriegspressequartier* az *Armeeoherkommando*hoz tartozik. Ez a nagytekintélyű irás hatott minden határrendőrré és *Szabó* ur az *Armeekommando* fedezete alatt csempészhetett. A lisztet, amit *Budapest*en három-négy koronáért vásárolt, Bécsben husz-harminc koronáért árulta. Ilyen módon csinos tőkére tett szert és egyre nagyobb arányúvá fejlesztette üzletét.

Égészen utálatossá akkor vált a dollog, amikor *Szabó* ur eladta annak az élelmiszernak egy részét is, amit a budapesti ujságírók küldtek a Bécsben dolgozó magyar ujságíróknak. A bécsi magyar ujságírók szánandóan éheztek, nyomorogtak és a budapesti kollegák úgy akartak segíteni rajtuk, hogy Háztartási Szövetkeztük útján felküldték nekik az egy esztendőre való liszt adagot. A szállítmányt igazi ujságíró könnyelműséggel *Szabó* Istvánra bízták és *Szabó* ur elsikkasztotta a bécsi magyar ujságírók lisztjének jó részét és eladta kéz alatt a bécsi hadimilliót mosoknak. Erről jegyzőkönyvek, vádlomások vannak. *Szabó* ur ellen eljárást indított a Háztartási Szövetkezet és ezért rugta ki a saakszervezet is minden ujságíró intézményből.

Az októberi forradalom után új üzletágba fogott a kitünő gentleman. Amikor eltiltották a pénz, értékpapírok kivitelét, *Szabó* ur vállalkozott arra, hogy a pesti milliomosok pénzét, papírjait jól bevált összeköttetésére támaszkodva, kicsempésszi Bécsbe, ahol nem volt olyan fenyegető a vagyontáradó. Saját nyilatkozatai szerint vagy négy-száz ezer koronát szerzett össze a derék férfiu gyümölcsöző közgazdasági

tevékenysége révén és ha ilyen szenny-nyes dolgokkal kapcsolatban is érde-
mes marxistának lenni, meg lehetne
állapítani, hogy osztályhelyzeténél
fogva ellenforradalmár Szabó ur. A
szocializmustól a keservesen, pizsko-
san összecsempészett pénzt félti.

Jó volna, ha a bécsi újságírók is tu-
domásul vennék ezeket a dolgokat.
Hogy a bécsi újságok leközlök ennek a
hitvány szélhámosnak a cikkeit, hogy
a bécsi magyar ellenforradalmárok,
akik már csomagolnak, mert félnek a
proletánkormányzástól Bécsben is, fel-
használják szennyes pennáját, azon
nem csodálkozunk. *Benedikt. Fundet,
Eisner—Bubna, Pallaućini, Batthyány
és Szabó István méltók egymáshoz.*

Magyar Lajos

AZ EMBER MEGBUKTATTA BA-
RABÁS BÉLAT. *Az Ember* közölte
volt *Barabás Bélán*ak, az arad—szegedi
ellenkormány egyik tagjának fölkinál-
kozó levelét, amelyben a Tanácskor-
mánynak följajánlja szolgálatait. Lelep-
lezésünkről tudomást vett nemcsak a
magyar, hanem a külföldi sajtó is és a
hir eljutott természetesen az operett-
kormányig. Ott nagy megrökönyödés
támadt *Barabás miniszter* ur fölkinál-
kozó levele kapcsán és *Károlyi Gyula*
az ő méltó cimboráival összeült mi-
nisztertanácsra. A minisztertanács
eredménye az volt, hogy *az ily módon
kompromittált Barabás Bélát elcsapták
miniszteri állásából.* Az öreg kuruc talp-
faüagnököt tehát mi buktattuk meg.
Nem vagyunk büszkék erre a sike-
rünkre, mert hát mi történt volna, ha
mondjuk, nem buktattuk volna meg
Barabás Bélát. Teszem föl, ha még most
is miniszter volna Szegeden. Mi volna,
ha így volna? Aki nem tud ma bizto-
sabb állást és szilárdabb existenciát
szerezni magának, mint hogy miniszter
Szegeden, azt szegényt nem is érdemes
megbuktatni. Sajnáljuk, hogy ezt a *Bar-
abást* megbuktattuk.

Nem ilyeneknek akarjuk látni a proletárt

Hatalmas méretű plakátokkal ra-
gasztották megint tele szombaton este
Budapest házainak falait, üzleteinek
üres hátú kirakatüvegeit. A plakát
alsó részén külvárosi mozik hirdető-
tábláinak festészeti stíljében huzódik
végig a tüzelítőül szánt fölírás: „Fele-
ségetekért, Gyermeketekért Előre!“
és Pór-nak, a plakátot teremtő mű-
vésznek aláírása. Ha nem lenne a pla-
kátón semmiféle alirat, azt hihetné a
gyanútlan szemlélő, hogy valami re-
produkciónal került szembe, amelynek
eredetijét valamely unatkozó barát
rajzolta és mázolta egy öreg bibliába,
a kereszties hadjáratok idején: „Kitil-
tás a paradicsomból“ magyarázattal
ellátva. A főmotívum, ez a nyilván
jóléttől tuhizott, esetlen, kóchaju
furia, karján a majdnem fejével lefelé
lógó, kövér gyerekkel, holmi zsirgöm-
bök fölött lebegve mutatja az utat, a
vastag hurkalkból és gömbökből ösz-
szetákkolt és mégis szögletes testtartásu
vitézeknek. A magyarázó felirat azon-
ban egészen kizökkenti az embert illu-
zióiból. *Rákényszeríti* az embert, hogy
azt higgye, hogy ez a *maszatos, lom-
pos, rémes formájú néember, hogy ezek
a golyvás nyaku, fa vonásu szörnyek,*
akik közül kettő valami köveződoron-
got cipel, a jobb (és miért éppen a
jobb?) vattelizenett vállához támasz-
va, a zászlós, lehetetlenül hosszú,
aránytalanul osztott és hasába nőgt
lábszáraival és a mögötte valami tö-
rött seprünyéllal handabandázó gorgók
— proletárok.

Nem, ez talán így még sem lesz jó.
Ez így nem mehet tovább. Talán végre
már ideje lenne megmagyarázni *Pór-*
nak és másoknak, hogy ha már nyos-
morgatási örületüket semmiképp nem
akarják belátni, ha mindenáron kul-
tuszt akarnak csinálni a lehetetlen
idomu, ökörsziron hizott hindu bál-
ványok, öskinai, sárkányölő hősök
rajzolásának iskolája felé való gravi-
tálásból; úgy ezeket a korcsokat, me-

tyek formai lehetetlenségükkel még a plasztikonok uhorokás üvegeiben spirítusszal konzervált torzszülőtteken is tutesznek, ne hozza semmiféle vonatkozásba, még kevésbé állítsa eléünk mint mintázatát — a proletárról a proletárnak!

És ha már ő és a többiek nem tudják vagy nem akarják megérteni, hogy ezek a hajmeresztő görbületekbe, rémes pózokba iszonyatosan bárgyu arckifejezéssel appllikált motívumok semmiképp sem képviselhetik azt az utat, amelynek az alap gondolatot a rajzoló művészet segítségével kell, hogy félremagyarázhatatlanul tegye érthetővé a szemek érzékelése révén, a szemlélő agyának; ugy azoknak a faktoroknak lenne ez kötelessége, akik elé ily rémtákolmányokat propaganda célra való fölhasználással tesznek. Kötelességük lenne ez annyival is inkább, mert eltekintve attól, hogy az ilyen marsbeli figurákkal telepingált plakáthoz képest, érthetőséget tekintve, az egyiptomi képirás latin betűkkel írott könyv, eltekintve attól, hogy az ijesztően szűkös papírviszonyok között büntetendő vétek a papirost oly dolgokra fölhasználni, amely azokból, akiknek száma van, akikkel valamit meg akar érteni; legföljebb egy, a badarságokon való mulatás szülte mosolyt vált ki; nem szabadna tűnniök, hogy valaki — legyen az bárki — még csak a látszatát is keltse annak, hogy ezek a vándorlótótok fababáiról mintázott, mikrocephal, hurkafestű szörnyekhez a harmadik internacionale öntudatos, fenkölt lelkű proletárja állt modelt! Nem! Nem ilyeneknek látom — s velem együtt sok milliók — és nem ilyeneknek akariuk látni sem a ma, sem pedig a jövő proletárját! Maradjunk csak meg *Biró* és mások munkásainál, amelyekhez nem kell magyarázat, hogy mit akarnak, amelytől nem arcintoritással mennek el azok, akikhöz szólni lennének hivatta, amelyen nem röhög senki! Ha pedig *Pór* vagy mások nem hiszik, hogy az emberek röhögnek a plakátjain, ha a propagandacsoport, amely ezentől a plakátoktól nem sajnálja a papirost, a festéket, a ragasztót, azt hiszi, hogy érnek valamit: akkor nem

kell, hogy anatomusokhoz menjenek megkérdezni, hogy láttak-e valaha ily lehetetlen idomu, izomu szörnyeket, nem kell spirítisztákhoz menniök, hogy velük idéztetve Daryin szellemét, megkérdezzék, vajjon ilyeneknek képzelte-e a fölfele fejlődő embert?! Nem. Elég ha egy félórara megállanak e mesterművek előtt és végighallgatják azok véleményét, akiket modellül vélték fölhasználni, akiknek szánták. Es ez a döntő! A többi szempontok: modernizmus, futurizmus, expressionizmus, kubizmus, meg más „izmus“, amely nevek alá gyűjtik örületes fantazmagóriák fületlen gombjaikat — marhaságok. Ők mondják a — proletárok. Én is. Nem így kell propagandát csinálni, szépérzékét fejleszteni! Nem ilyeneknek akarjuk látni a proletárokat!!! Még a városligeti torzítótükrökben sem.

Sándor Lajos

Ez kell a proletárnak?

Kahána Mózes prózában és versben

A „Ma“ című humorisztikus hetilap hosszú cikkben válaszol nekünk állítólagos támadásainkra. A cikk illusztris szerzője, Kahána Mózes, természetesen elvi magaslatról beszél le hozzánk a mélybe és épp oly lenézéssel intéz el minket, mint amilyen megvetéssel szól a proletárokról, akik természetesen nem illetékesek arra, hogy a „Ma“ költői és művészei fölött bíraskodjanak. Nem vagyunk igazságtalanok és megállapítjuk, hogy ez a Kahána Mózi prózában sokkal értelmesebben beszél, mint versben. Majdnem egész sorok voltak, amelyeket meg tudtunk érteni és nem is tudom felfogni, hogy ez a Mózi, ez a Kahána minek ír verset, miért nem mindig csak prózát. Tulságosan nem kell azért elbiznia magát Kahánának, mert nagyon sok értelme prózái művének sincs és egészen érthető közlemény csak egyetlen egy van a *Ma* című lapban: az előfizetési felhívás. Ezt teljesen közérthető, emberi nyelven írták, úgy látszik, ezek a Kahánák még sem egészen bolondok...

Nem akarjuk viszont megfőszteni az olvasót attól, hogy Kahána mesternek a „Ma” című lapban közölt egyik ügyes kis versét itt le ne nyomtassuk. Te Kahána, magyarázd meg nekünk ezt a verset, mert mink ezt nem értjük, te Mózi, le! Hát itt van a vers:

HIVOM AZ ASSZONYT

Fél ember-voltom s fél-életed
egy sugár
a szám és a száz közt.
S két kaszt vagyunk: nagyképűség
tánca:
a sötét.
Hivlak!
A nagyképűségnek dudál „ész” az ész:
de a „szellem”, az „isten”, a „szép” és
minden
én vagyok és te vagy,
kinek fele-életem ott zsgorodik a száz
ban,
kinek fele-napod itt sötétül a szám foj-
tott melegében.

Akarni, asszony!
Lenni egészül: mi két egész!
Ha nem vagy: béna félállat az ember-
ségem
s minden mozzanatom a köldökömbé
hull és hull az ész.
A szám nyílásán én-istenségem zsilipei
nyilnak,
a száz nyílásán én-emberségemmé gyu-
lad az ész:
a csókunk lesz a szabadulásunk.
Kahána Mózes.

PÜNKÖSD. Napsütéses, ragyogó pün-
kösd köszöntött ránk, nélkülöző, fáradt
proletárokra. Sovány csomagjaikkal tul-
zsfolt villamosokon igyekeztek a zöld-
be pihenni akaró munkások. Nem volt
dubaj jókedv, sem egetverő kurjongatás,
a lóversenyekre sem özönlött az
istenadta nép és a pálinkás butikokban
sem ácsorgott elnyomatását feledni
akaró, züllött tömeg Ez a gondokkal
terhelt pümkösd mennyivel szebb volt
minden más pümkösdnél. Mennyivel
méltósággteljesebb, ünnepiesebb és re-
ményteljesebb. Győzelmi hírektől volt
hangos a város s egy szebb, boldogabb,
nagyszerűbb jövő illatát hozta magával
Buda felől a virágos szellő. Nyílt hom-
lokával bátran a napba nézve álmodo-

zott erről a jövőről a fáradt munkás.
Hinni lehet ma már, hogy álma valóra
válík . . .

A „SZOCIALISTA KERESKEDŐK”
SZAKSZERVEZETÉNEK ÜGYE. A
következő sorok közlésére kérték fel
Az Ember-t: A mult heti számban kö-
zölt Hadimilliomosok, árdrágítók és vá-
lasztási kortések szakszervezeti szédel-
gése című cikknek legnagyobb részét,
mint a szocialista kereskedők tervezett
szakszervezete volt direktóriumának a
tagja, mindenben megerősíthetem. Csu-
pán hat napig voltam a direktórium-
ban s az első pillanattól helytelenítet-
tem a vezetők működését. A kereske-
dőket minden válogatás nélkül vették
fel és száz korona felvételi és tagsági
díjat szedtek, holott eleve semmi ki-
látás nem volt arra, hogy ilyen vegyes
összetételben elismerjék a szakszerveze-
tét. — A szocialista-pártnak régi tagja
vagyok s hat napig és csupán azért
voltam a direktórium tagja, mert
azt hittem, hogy az alkalmazottak
nélkül dolgozó proletár kiskereske-
dők érdekeinek megvédéséről van
szó. Mihamar tapasztalnom kellett,
hogy a vezetők maguk is 8—50 alkal-
mazottat foglalkoztató munkaadó nagy-
kereskedők s a tagok közt igen sok az
ilyen kereskedői elem, amelynek szak-
szervezeti tömörítése szocialista szem-
pontból a legfurcsább abszurdumok közé
tartozik. Miután a direktórium működé-
sét is teljesen elítéltem, siettem meg-
válni ettől a különös alakulattól. Kérem
tehát annak konstatálását, hogy a „Szó-
cialista Kereskedők Szakszervezete”-ben
folyó dolgoktól teljesen távol állok.
Tisztelettel Popper Vilmos, kiskereske-
dő (VI., Hungária-ut 88.).

Gömöri Gyula elvtárs, akiről ebben
a cikkünkben szintén szó volt, válasz-
tott bírósági tárgyalást kért a cikk szer-
zője ellen, mert véleménye szerint igaz-
ságtalanul érték a támadások. Ezt az
elintézkést magunk részéről is helyesnek
tartjuk.

Felelős szerkesztő: **Göndör Ferenc**
Helyettes szerkesztő: **Diószeghy Tihor**
Kiadóhivatal vezetője: **Mocznay Aladár**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
V. Szalay-utca 2. félem. (Országház-tér.)
Telefon: Szerkesztőség: József 68—86.
Kiadóhivatal: 26—87.

EGYETEMI KÖNYVTÁR
BUDAPEST
POLYGRAFIAK
1932/11/17

NEMZETI (ROYAL) ORFEUM
VII., ERZSÉBET-KÖRUT 31. SZ.

Minden esti es délutáni elő-
adáson a kitünő juniusi műsor

A „SZINHÁZI ÉLET”

szerkeszti Ince Sándor. A színházat kedvelő közönség
nélkülözhetetlen hetilapja. Egy szám ára 2 kor. Előfizetési
ár: negyed évre 24 kor. Kiadóhivatal: Erzsébet-körut 29

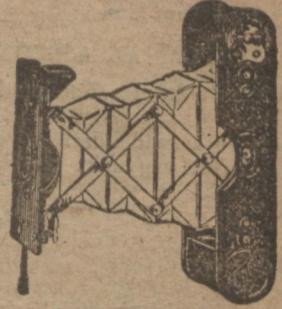
Veszünk fényképező-
gépeket

színházi látcsöveket és mikroszkopokat

CHMURA

OPTIKAI INTÉZET
SZOCIÁLISTAI ÜZEM
ÜZLETI ÓRÁK 8-1

Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. szám

DIANA
DUDER

DIOLONOLLOLO

Nem Nem Soha!

sem vásárolunk máshol

hangszert,

mint a szakértőnél

„HANGSZER OTTHON”

Fekete Mihály

mesternél

Budapest, József-körut 9. sz.

az összes hangszerek, gramofonok és hanglemezek a legnagyobb választékban.

